

alio privilegio electis, suffragari minime etiam posse quod approbati alias fuerint ab Episcopo illo, qui aliquando fuerit ordinarius loci in quo confessiones audiendæ sint, sed talis tunc temporis amplius non existat.» (Ib.)

—Possunt Episcopi ex Bulla Apostolici Ministerii procedere contra abusus liturgicos in ecclesiis regularibus in-
vectos?

R. Af. «Resolutionemque require infra in lectione de faciendis et vitandis in Sacro Sancto Missæ Sacrificio.

—Quid vero erga missarum et sacrorum rituum celebrationem?

R. «Sedulo pariter curent Episcopi ut eliminentur abusus si qui forsitan, tam quoad ecclesiasticos *quam quoad regulares* inducti fuerint adversus Concilii Tridentini decretum de observandis et evitandis in celebratione missarum (Sess XXII) *et contra regulares*, si opus fuerit, procedant ex Apost. delegatione in eo decreto ipsis indulta, postposita quacumque appellatione suspensiva, sed solum reservata in devolutivo super quocumque dubio quod excitari contingeret declaratione Congreg. pro tempore existentium S. R. E. Card. memorati Concilii interpretum.» (Art. 21.)

—Quid erga monialium clausuram?

R. «Episcopi in omnibus mulierum monasteriis sibi subjectis ordinaria, *in aliis vero exemptis auctoritate Sedis Apostolicæ inconcusse observari curent*; quæ circa sanctimonialium clausuram, vetitumque in dicta monasteria ingressum, tam in Decretis Trid. Syn. quam in constit. similis mem. Greg. Papæ XIII edita, idibus Januarii anni 1575 provide ordinata sunt. (Art. 16.)

LECTIO LXIII.

DE SANCTIMONIALIUM DIRECTIONE ET EXEMPTIONE.

—Quotuplices sunt sanctimonialium species ratione jurisdictionis cui subsunt?

R. 1.º Aliæ sunt exemptæ, aliæ vero ordinario subduntur.

3.º Inter exemptas aliæ subjacent immediate Romano Pontifici, aliæ Metropolitano vel Episcopo alterius provincie, quandoque autem Prælato sui ordinis, sive militari, sive regulari (1).

3.º Inter eas quæ ordinariæ jurisdictioni subduntur, aliæ habent exemptionem partialem quoad vitam vel disciplinam internam, cujus directio competit alicui superiori regulari a quo visitantur, in exteriori tamen ritibus et disciplinæ synodali seu diocesanæ subsunt (2). Aliæ vero et in interiori æconomia et directione ordinariis subduntur et ab illis visitantur. Tales sunt Visitationis sorores (vulgo las *Salesas*) quas S. Franciscus Salesius, privilegiorum et exemptionum inimicus, (ut fuerunt et solent esse Sancti), ordinariis omnino subjecit.

—Quænam hodiedum in Hispania monialium omnino exemptarum exempla?

(1) Ex his inferes parum accuratam esse definitionem quam adhibet cl. D. Bouix, ex Bianchi mutuata (tractatus de jure regularium, t. 2, parte 5.ª, cap. 2) cum ait: «Exemptio est privilegium qua persona aut locus ab jurisdictione Episcoporum seu ordinariorum liberantur et substrahuntur ac Summo Pontifici *immediate* subjiuntur.»

(2) Sic v. g. apud Matritum duo Carmelitarum exalcentarum cœnobia sunt, alterum ordinario omnino subjectum (*convento Real de Santa Teresa*), aliud ordini (*Santa Ana*). Idem quoque apud Complutum ubi austerissimum cœnobium dictum *de la Imagen* numquam ordini submitti voluit, sed omnino ordinario: alterum vero Ordini subest.

R. Ea referre et longum et supervacaneum foret. Attamen aliqua sunt valde nobilia et non prætermittenda. Talis est in primis percelebris Abbatisse Cisterciensis apud nobilissimum Regiumque monasterium dictum *las Huelgas*, quæ jurisdictionem, quasi Episcopalem in territorio vere nullius habet, provisorumque seu vicarium generalem ad hanc omnimodam jurisdictionem exercendam nominat (1).

Hoc vero monasterium ex una parte Romano Pontifici, ex alia Regio Patronatui subest.

2.º Monasterium de Sixena in Aragonia, ordinis Sancti Joannis Hierosolym., cujus præposita *Magistra* audit, et pro monasterio suo veluti magister Ordinis erat.

3.º Sanctimonialia Agustinianæ cœnobii dicti *la Encarnacion*, prope aulam Regiam Matritensem, quæ Compostellano Archiepiscopo immediate subduntur; pariter ac Ursulinæ moniales apud Salmanticam, quæ quidem non Ordinario sed Compostellano subsunt.

Hæc sufficiant demonstrationis ergo. Cum enim noviss. Concordia in hac exemptionum parte ad debitum finem perducta non sit, tales exceptiones nondum desierunt.

—Quid de monialibus immediate subjectis S. Sedi Trid. Synodus?

R. «Monasteria Sanctimonialium Sanctæ Sedi Apostolicæ immediate subjecta, etiam sub nomine Capitulorum Sancti Petri, vel Sancti Joannis, vel alias quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis, tamquam dictæ Sedis delegatis, gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quæ vero a deputatis in capitulis generalibus, vel ab aliis regularibus reguntur, sub eorum cura et custodia relinquuntur.» (Sess. XXV, cap. 9 de Ref. reg.)

—Quid de Abbatissarum electione disposuit in genere?

R. «Abbatissa, et Priorissa, et quocumque alio nomine præfecta vel præposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, et quæ octo annis post expressam professio-

(1) Negant aliqui fœminas veram jurisdictionem, etiam ex Apostolico privilegio et delegatione exercere posse. Sed contra est caput *Dilecta*, 12 de majoritate et obedientia, quo Papa Abbatissæ Bibrigen, concedit facultatem imponendi censuras, et in canonicas suas et in clericos jurisdictionis suæ.

nem laudabiliter vixerit.» (Sess. XXV, cap. 7 de Ref. reg.)

—«Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio?»

R. «Ex alio ejusdem ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum superiori, qui electioni præest, videatur; ex iis quæ in eodem monasterio annum trigesimum excesserint, et quinque saltem annis post professionem recte vixerint, Episcopo, vel alio superiore consentiente, eligatur.» (Ib.)

—Potest una Abbatissa præse duobus monasteriis?

R. N. «Duobus vero monasteriis nulla præficiatur. Et, si qua duo vel plura quocumque modo obtinet, cogatur, uno excepto, intra sex menses cætera resignare. Post id vero tempus, nisi resignaverit, omnia ipso jure vacant.» (Ibid.)

—Episcopus potest ingredi monasterium ad electionem faciendam?

R. N. «Is vero qui electioni præest Episcopus, sive alius superior, claustra monasterii non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis serventur singulorum ordinum, vel monasteriorum constitutiones.» (Ib.) Mt.

—Quid dicendum de praxi ingrediendi patronos monasterium ut electioni Abbatissarum præsidere valeant?

R. Hanc corruptelam non tolerandam esse, si enim Episcopo ipsi S. Syn. ad hoc ingressum in monasterium negat, quanto magis patrono, qui ut plurimum laicus est?

—Datur exceptio ad explorandam voluntatem monialium monasteria etiam exempta ingredientium?

R. N. «Libertati professionis virginum Deo dicandarum prospiciens sancta Synodus, statuit atque decernit, ut si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante eum suscipiat; nec postea ipsa vel alia promissionem emittat, quam exploraverit Episcopus, vel eo absente vel impedito, ejus vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat, et si voluntas ejus pia ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas juxta monasterii illius et ordinis regu-

lam, necnon monasterium fuerit idoneum; libere ei profiteri liceat.» (Sess. XXV, cap. 17 de Ref. reg.)

—Ut hæc exploratio ante professionem fiat quid monasterio præfectæ incumbit?

R. «Hujus professionis tempus ne Episcopus ignoret, teneatur præfecta monasterio eum ante mensem certiore facere. Quod si præfecta certiore Episcopum non fecerit; quamdiu Episcopo videbitur ab officio suspensa sit.» (Ib.) Mt.

—Potest cogi aliqua fœmina monasticam vitam amplecti?

R. «Anathemati Sancta Synodus subjicit omnes et singulas personas, cujuscumque qualitatis vel conditionis fuerint, tam clericos, quam laicos, sæculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam, præterquam in casibus in jure expressis, ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque religionis, vel ad emittendam professionem; quique consilium, auxilium vel favorem dederint; quique scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere; quoquo modo eidem actui vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint.» (Sess. XXV, cap. 18 de Ref. reg.)

—Si vero e contra voluntas ingrediendi coarctetur?

R. «Simili quoque anathemati subjicit eos, qui sanctam virginum vel aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo sine justa causa impederint.» (Ib.) Mt.

—Datur vero ad hoc aliqua exemptio?

R. N. «Eaque omnia et singula, quæ ante professionem, vel in ipsa professione fieri oportet, servantur non solum in monasteriis subjectis Episcopo, sed et in aliis quibuscumque.» (Ib.) Mt.

—Datur vero exceptio?

R. Af. «Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ penitentes aut convertitæ appellantur: (1) in quibus constitutiones earum servantur.» (Ib.)

(1) Hispanice *arrepentidas* seu *recogidas*.

Quinam sunt casus *jure expressi* de quibus S. Syn. meminit?

R. Præsertim qui continentur in quæst. 1.^a Causa vero 27 decreti Gratiani:—*An conjugium possit esse inter viventes?* Ubi Canon Eliberitanus unus, duo vero e Toletano IV deprompti, qui potius agunt de puellis peccantibus post emmissa vota, quam de invitis monasterium ingredientibus. Inter eos celebrior Canon V, Concilii Tolletani X.

—Quid ergo hic Tolletanus Canon?

R. «Sanctimoniales fœminæ quæ propositum abjecerunt religionis commoneantur Sacerdotis (id est Episcopi) auctoritate ut reddeant sponte. Quæ si reddere noluerint, impulsu Sacerdotis ad religionis cultum reducantur et in monasteriis redactæ excommunicationis sententia condigne feriantur etc.» (1)

—Ex canonibus nostris Reginæ viduæ debebant in monasteriis retrudi?

R. Af. Patres Tolletani in Concilio XIII, can. 5, secundas reginarum nuptias abhorrentes eas sub anathematis censura vetuerunt.—«Quis enim christianorum æquanimiter ferat defuncti Regis conjugem alieno postmodum conubio uti?... Nulli ergo licebit superstitem Reginam sibi in conjugio ducere, non sordidis contactibus maculare.»

Cæsaraugustanum vero III, nationale quoque Concilium, ut ærumnas et injurias viduis Reginis illatas in posterum vitaret, elegantibus verbis præscripsit: «Ut deinceps relicta Principis superiorem sententiam (Tolletani nempe XIII) illibato animo pudice servans statim arcessito ab hoc sæculo principe, vestem sæcularem deponat et alacri curiositate religionis habitum assumat.»

Hos autem canones abisse in de suetudinem agnoscet quilibet, nam *distingue* tempora et concordabis jura: ad historicam ergo tantum et referendi gratia eruditionem citantur.

(1) Sequentia de his quæ habitum susceperunt sed non ab Episcopo omittuntur. Notandum vero est hunc canonem alio modo citari in decretis, quam in puriori collectione nostra, cujus tenorem sequimur.

—Quid de interiori vita S. Syn. monialibus injunxit?

R. «Attendant diligenter Episcopi, et cæteri superiores monasteriorum sanctimonialium, ut in constitutionibus earum admoneantur sanctimoniales, ut saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, et sacrosanctam Eucharistiam suscipiant, ut eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter superandas.» (Sess. XXV, cap. 10 de Ref. reg.)

—Quid vero Episcopis ad vitandas conscientie oppressiones erga moniales præcipit?

R. «Præter ordinarium autem confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, et aliis superioribus bis aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat.» (Ibid.) Mt.

—Incumbit hoc Episcopo quoad monasteria exempta?

R. N. Nam Concilium hoc injungit *Episcopo et superioribus*, ergo superioribus exemptarum.

—Quid de his Bulla *Apostolici ministerii*?

R. «Cum ex eodem Concilio Tridentino confessor extraordinarius bis aut ter in anno offerri monialibus debeat, qui omnium confessiones audiat, si in posterum superiores regulares quoad monasteria ipsis subjecta toties prædictum extraordinarium confessorem deputare neglexerint, *vel si ex proprio eodem ordine semper* deputaverint, nec saltem semel in anno ad id munus elegerint sacerdotem aut sæcularem, aut regularem alterius diversi ordinis professorem, in his casibus Episcopi pro suo arbitrio et conscientia deputationem hujusmodi facere possint, nec illa quovis titulo aut prætextu a superioribus regularibus valeat impediri. (Art. 19.)

—Possunt deputari ad audiendas confessiones monialium, etiam exemptarum sacerdotes regulares ab Episcopo non approbati?

R. N. Et patet ex eadem Bulla *Apostolici ministerii* «Meminerint quoque regulares se excipere non posse confessiones monialium, *tametsi eorum regimine et gubernio subjectæ sint*, (Nb.) nisi ultra licentiam suorum Prælatorum regularium præcedat examen coram Episcopo diocesano faciendum, ejusque specialis quoad confessiones dictarum

monialium approbatio, remota quacumque contraria consuetudine, etiam immemorabili.» (Art. 20.)

—Possunt habere intra claustra Sacram Eucharistiam?

R. «Quod vero Sanctissimum Christi Corpus intra chorum vel septa monasterii, et non in publica ecclesia conservetur, prohibet Sancta Synodus; non obstante quocumque indulto, aut privilegio.» (Ib.) Mt.

—Quid de clausura monialium?

R. «Bonifacii VIII constitutionem quæ incipit *Periculoso*, renovans S. Syn. universis Episcopis sub obtestatione divini judicii et interminatione maledictionis æternæ præcipit, ut in omnibus monasteriis sibi subjectis, ordinaria, in aliis vero Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui; et ubi inviolata est, conservari maxime procurent: inobedientes atque contradictores per censuras ecclesiasticas aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, competentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Quod auxilium ut præbeatur, omnes christianos Principes hortatur Sancta Synodus, et sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus sæcularibus injungit.» (Sess. XXV, cap. 5 de Ref. reg.)

—Cui competit visitatio clausuræ?

R. Episcopo tantum, vel ejus vicario generali ex speciali commissione, *etiam in monasteriis exemptis* et prælatis regularibus subditis; (Nb.) ita ut hæc clausuræ visitatio omnino *Episcopalis* sit, et *partialis* seu localis dicitur.

—Licet monialibus e monasterio exire?

R. «Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire a monasterio, etiam ad breve tempus, quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbata: indultis quibuscumque et privilegiis non obstantibus.» (Ib.)

—Quænam sunt hæc legitimæ causæ?

R. Ex Bulla S. Pii V «*Decori*» tantum «ex causa magni incendii, vel infirmitatis lepræ, aut epidemiæ.»

His assimilantur, ex legitima interpretatione, casus inundationis, imminentis ruinæ et alii gravissimi.